CZU: [811.133.1`243:82-84]:37.091.32 https://doi.org/10.59295/drgl2025.04

POTENȚIALUL FORMATIV AL PROVERBELOR ÎN STUDIUL LIMBII FRANCEZE

THE FORMATIVE POTENTIAL OF PROVERBS IN THE STUDY OF THE FRENCH LANGUAGE

Viorica BREGA

doctor în filologie, conferențiar universitar
Institutul de Educație Fizică și Sport, USM, Chișinău, RM
***ORCID**:* https://orcid.org/0009-0009-9287-6045

Diana CACIAN

asistent universitar, MA
Institutul de Educație Fizică și Sport, USM, Chișinău, RM
***ORCID**:* https://orcid.org/0009-0000-6769-1924

Abstract: ***The paper studies some teaching activities organized based on the use of proverbs in practical French language classes in IPES.***

Didactic activities based on proverbs are carried out for the most diverse purposes: improving reading techniques, assimilating new vocabulary and consolidating the known, explaining certain specific grammatical structures and specialized texts, developing communicative skills, developing students' critical thinking, etc.

Proverbs present invaluable educational material in terms of developing students' communication skills, in the form of comments, discussions, conversations, essays aimed at students' fluent communication in spontaneous situations.

In addition to the wide range of proverb-based activities and their enormous formative potential, a very important motivational factor must also be mentioned, namely the fact that students highly appreciate these activities.

Keywords: *proverbs, teaching activities, formative values, communicative competences, cultural values.*

Lucrarea dată reprezintă unele considerații privind diverse activități didactice organizate în baza aplicării proverbelor la orele de limba franceză în instituții de învățământ superior cu profil nefilologic.

Interesul pe care-l manifestă, în ultimul timp, lingvistica și metodologia predării limbilor străine față de utilizarea unităților paremiologice în procesul de instruire se explică prin faptul că, funcționând ca un mijloc de păstrare și transmitere a experienței omenești, proverbele constituie baza cognitivă a imaginii lingvistice naționale, reflectând particularitățile relațiilor dintre oameni, cele ale traiului, ale obiceiurilor și ale tradițiilor unui popor.

Conform definiției, proverbul reprezintă un enunț scurt care exprimă un sfat popular, un adevăr de bun simț sau din experiență, devenit de comună utilizare [3].

Judecând după publicațiile consacrate valorificării didactice a proverbelor, observăm că acestea se referă atât la nivelul de învățământ secundar, cât și la cel superior [2, 4, 5, 6, 7].

Scopul lucrării de față este de a pune în evidență unele valențe formative ale aplicării proverbelor în studiul limbii franceze la nivel universitar, unde activitățile didactice bazate pe proverbe sunt realizate în cele mai diverse scopuri: fixarea pronunției corecte, asimilarea lexicului nou și consolidarea celui cunoscut, explicarea și activizarea anumitor structuri gramaticale ce prezintă dificultăți, formarea competențelor comunicative etc.

Activitățile didactice bazate pe proverbe, aplicate la orele practice de limba franceză în IEFS, sunt orientate, în primul rând spre utilizarea acestora în cadrul *cursului introductiv-corectiv*, care are ca scop lichidarea decalajului dintre nivelul real de posedare a limbii franceze al studentului an.I și cerințele cuprinse în curriculumul universitar, preocuparea principală vizând: a) corectarea și asimilarea pronunției franceze conform regulilor fonetice și b) revizuirea/consolidarea unor teme de gramatică foarte importante pentru studiul textelor de specialitate în limba franceză.

Formele de lucru asupra tehnicii citirii în limba franceză sunt înlesnite de faptul că mare parte dintre proverbe se caracterizează prin asonanță sau sunt rimate, de aceea se reține în memorie foarte ușor, de exemplu: *Patience vaut science; Mémoire et usage rendent l'homme sage; Les grands diseurs ne sont pas les grands faiseurs; Comparaison n'est pas raison*.

Proverbele se dovedesc a fi foarte eficiente pentru asimilarea lexicului nou, inclusiv a termenilor de specialitate (când este cazul) și utilizarea celui cunoscut în contexte noi.

În ceea ce privește asimilarea materiei de gramatică, proverbele prezintă un câmp foarte vast de aplicare, care poate fi valorificat cu mare randament: modurile și formele verbale, unele structuri sintactice, verbe și expresii impersonale, pronume nehotărâte etc.

Evident, forma temporală cea mai frecvent utilizată în proverbe este Prezentul, care exprimă un fapt ce se dovedește a fi adevărat în orice moment. E vorba de așa-numitul *Présent intemporel,* desemnând o acțiune/constatare în afara oricărei localizări în durată [1]. În acest sens, sunt selectate mai cu seamă proverbe ce conțin verbe neregulate: *avoir, être, devoir, falloir, savoir, pouvoir* etc : *Tout pain est sain à qui a faim; Chacun doit vivre de son métier; Il faut réfléchir avant d'agir; Le mal vient à cheval et s'en retourne à pied; À l'oeuvre on connaît l'ouvrier; On apprend à tout âge; Plus fait celui qui veut que celui qui peut.*

Se poate afirma cu certitudine că, în orice moment al procesului de predare-învățare, proverbele pot servi drept un mijloc auxiliar foarte eficient în activizarea și automatizarea unor fenomene gramaticale, foarte importante pentru studierea textelor de specialitate.

În cele ce urmează, exemplificăm unele cazuri de utilizare a proverbelor anume în vederea consolidării anumitor fenomene gramaticale :

- ***Infinitif*** *(Par savoir vient avoir; Il faut apprendre à obéir pour savoir commender; Pour se dire ami, il faut avoir mangé ensemble un minot de sel);*
- ***Participe passé*** *(Bien commencé, bien avancé; L'homme surpris est à moitié pris; Chose promise chose due);*

– ***Gérondif*** *(En jouant on perd l'argent et le temps; En ne faisant rien, on apprend à mal faire; En moissonnant se passe l'août; En fuyant le loup, on rencontre la louve; Nul n'est savant en naissant);*
– **Conditionnel și Subjonctif (***Il ne saurait accorder les flûtes).*

În consolidarea temei *Adjectifs et pronoms indéfinis* sunt analizate și memorizate proverbe de tipul : *On ne fait pas d'omelette sans casser les œufs; Qui rien ne sait, de rien ne doute; Chacun recuielle ce qu'il a semé; À quelque chose malheur est bon.*

Pentru tema *Gradele de comparație ale adjectivelor și adverbelor* se potrivesc proverbe ca: *Le plus dégradant esclavage c'est d'être l'esclave de soi-même; Il n'est pire aveugle que celui qui ne veut pas voir; Tout est pour le mieux dans le meilleur des mondes.*

Construcțiile de evidențiere și cele restrictive, care prezintă unele dificultăți la traducere și în înțelegerea sensului, de asemenea, sunt asimilate mai ușor și automatizate în vorbire prin intermediul proverbelor, de exemplu: *C'est au fruit qu'on reconnaît l'arbre; C'est dans le besoin qu'on reconnaît ses (véritables) amis; Ce qu'il y a de plus difficile, c'est le commencement; Ce n'est pas la robe qui fait le médecin; Il n'y a que le premier pas qui coute; Qui n'entend qu'une cloche, n'entend qu'un son.*

Unele proverbe se pretează foarte reușit pentru a analiza și a fixa un anumit tip de frază, de exemplu cele construite cu expresia impersonală *il y a (il n'y a pas): Il y a plus de bonheur à donner qu'à recevoir; Il n'y a pas de bonne fête sans lendemain.*

Propunem și câteva tipuri de exerciții bazate pe proverbe, care au menirea de a contribui la construirea unor modele de fraze, dar și la formarea competențelor comunicative ale studenților, de exemplu: *Ces proverbes existent aussi en roumain, trouvez-les et expliquez la différence, si vous l'avez saisie: Le fruit ne tombe jamais loin de l'arbre; La vérité est au fond du puits; L'union fait la force; Un homme affamé ne pense qu'au pain; Il faut tourner sept fois sa langue dans sa bouche avant de parler.*

În asemenea cazuri, studenții au posibilitatea de a demonstra veridicitatea anumitor afirmații din proverbe, de a observa unele asemănări sau diferențe în perceperea realității, în interpretarea lucrurilor. De exemplu, cu ocazia discuției privind proverbul *Ne fais pas à autrui ce que tu ne voudrais pas qu'on te fît,* după ce sunt analizate ambele proverbe (francez și românesc), studenții sunt îndemnați să le compare cu varianta din Biblie: *Fais à autrui ce que tu voudrais qu'on te fît,* și să tragă concluziile cuvenite.

Pentru ca studenții să conștientizeze care sunt părțile componente ale unui proverb și care este locul fiecărui element în enunțul respectiv, este foarte util și exercițiul de reconstruire a unui proverb, de exemplu: *Refaites les proverbes, en mettant chaque élément constitutif à sa place: Semer, il, pour, récolter, faut; Chaque, revers, a, son, médaille; Les, grandes, petits, font, les, ruisseaux, rivières.*

În același scop comunicativ, li se propune studenților să transforme unele proverbe care conțin anumite abateri (lipsă de articol, lipsă de verb, ordinea neobișnuită a cuvintelor etc.), redându-le o formă sintactică în conformitate cu regulile gramaticale corecte. De exemplu: *Telle demande, telle réponse; Coup d'ami, coup cher; Après la bataille, bien des braves; À grande montée grande descente; À bon joueur la balle.*

Studenților cu un nivel mai înalt de posedare a limbii franceze li se propune să elaboreze, oral sau în scris, un eseu în care să descrie un caz, o situație (reale sau imaginate) ce ar ilustra sensul proverbului dat.

La etapa mai avansată de învățare a limbii franceze, utilizarea proverbelor în scop didactic prezintă un interes cu totul deosebit în ceea ce privește formarea competențelor comunicative ale studenților, sub formă de discuții, conversații, comentarii, în cadrul unor teme ce au ca scop comunicarea fluentă a studenților în situații spontane, de exemplu: *Ma spécialité* (*Qui aime le labeur, parvient au bonheur; La personnalité est à l'homme ce que le parfum est à la fleur)*; *Le corps humain (Le corps est le temple de l'esprit; Plus le corps est faible, plus il obéit*; *Il y a des blessures qui ne guérissent pas); La santé (Aux grands maux les grands rémèdes; Santé passe richesse; Netteté nourrit santé); Les sports (On ne devient pas champion sans suer; Dans le sport on admire le plus fort; À coeur vaillant rien d'impossible; Défense est mère de sûreté.)* etc.

Din același punct de vedere, proverbele se potrivesc și ca itemi de creativitate într-un test de evaluare, precum și în calitate de motto la o temă de specialitate ce urmează a fi luată în dezbatere la ora de curs.

Avantajele utilizării proverbelor în scop didactic ar fi că acestea, alături de multe altele, pot fi organizate în orice moment al orei de curs, în orice grupă (în funcție de nivelul de pregătire al studenților), sub orice formă (individual, frontal sau în echipe).

Pe lângă gama largă de activități bazate pe proverbe și potențialul formativ enorm al acestora, se cere menționat, de asemenea, un factor motivațional important, și anume faptul că studenții apreciază înalt aceste forme de lucru, le găsesc interesante și utile, manifestă dorința de a participa activ la îndeplinirea lor, mai cu seamă în timpul discuțiilor.

În concluzie, ținem să subliniem că experiența aplicării sistematice a activităților didactice bazate pe utilizarea proverbelor la orele practice de limba franceză demonstrează că, și la nivel universitar, acestea au multiple valențe formative:

- asigură o predare cu adevărat interactivă, centrată pe student;
- prezintă un mecanism didactic care îi responsabilizează pe studenți pentru rezultatul învățării;
- dezvoltă inițiativa creatoare, perspicacitatea și agerimea minții studenților;
- le formează o atitudine critică față de slăbiciunile și neajunsurile omenești;
- contribuie la formarea competențelor socioculturale, precum și a celor comunicative ale studenților;
- îi motivează să participe activ la orele de curs, stimulând comunicarea vie.

Bibliografie:

1. GREVISSE, M. Le bon usage. Grammaire française avec des remarques sur la langue française d'aujourd'hui. 11e édition revue. Duculot, 1980.1519p.
2. HERȚA, L. Strategii de formare a competenței de comunicare prin valorificarea limbajului paremiologic englez. In: *Univers Pedagogic, nr.1 (69) 2021,* p.75-79.
3. Le Petit Larousse. Paris, 1998, 1870p.
4. ВОЙТЕНКО, Ю. А. Использование пословиц для реализации воспитательных целей в процессе обучения иностранному языку на примере английского языка. In: Направления и перспективы развития образования в военных институтах внутренних войск МВД России, стр.133-137.
5. ЛИТВИНЕНКО, В.В. Использование русских пословиц в обучении русскому языку как иностранному (на базе английского языка) In: Русский язык как иностранный: лингводидактический аспект. Материалы Международного научно-методического се-

минара. Иркутск. Изд-во Иркутского национального исследовательского технического университета, 2017. стр.159-163.
6. ТЮЛЕНЕВА, Т.В. Пословицы как средство воспитания и развития личности (на примере обучения иностранному языку). In: Гуманитарные исследования. Астрахань, 2016, Nr.3 (59) стр.91-98.
7. ХАМИТОВА, Р.В. Пословицы и поговорки как средство развития языковой компетенции в образовательном процессе по иностранному языку. In: Сборник научных статей и материалов международной конференции, Лингвистическое образование на современном этапе: российский и зарубежный опыт. Сургут, 2017. Изд-во СГУ, стр.426-434.